

Elektrimüügi strateegia, väljakutsed elektriäris Baltimaades ja mujal

Aivar Tihane

30.11.2009

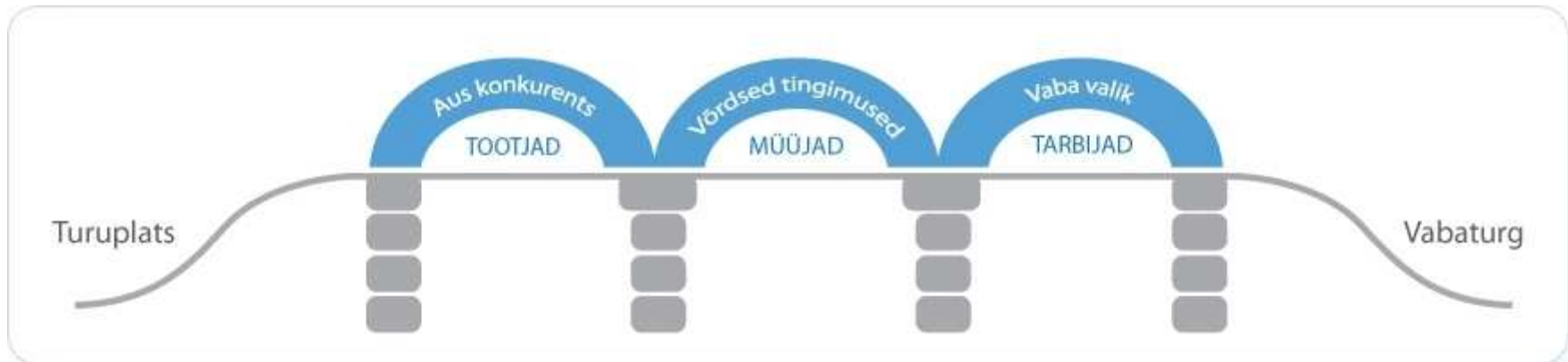

Teemad

- Elektri jaemüük - elektrienergia müük lõpptarbijatele
- Pakkumine ja nõudlus jaemüügis
- Suletud ja avatud elektriturg – seadusandlus ja hinnad
- Elektrituru areng Eestis, Lätis, Leedus
- Müügistrateegia koostamine

Avatud elektrituru toimimine

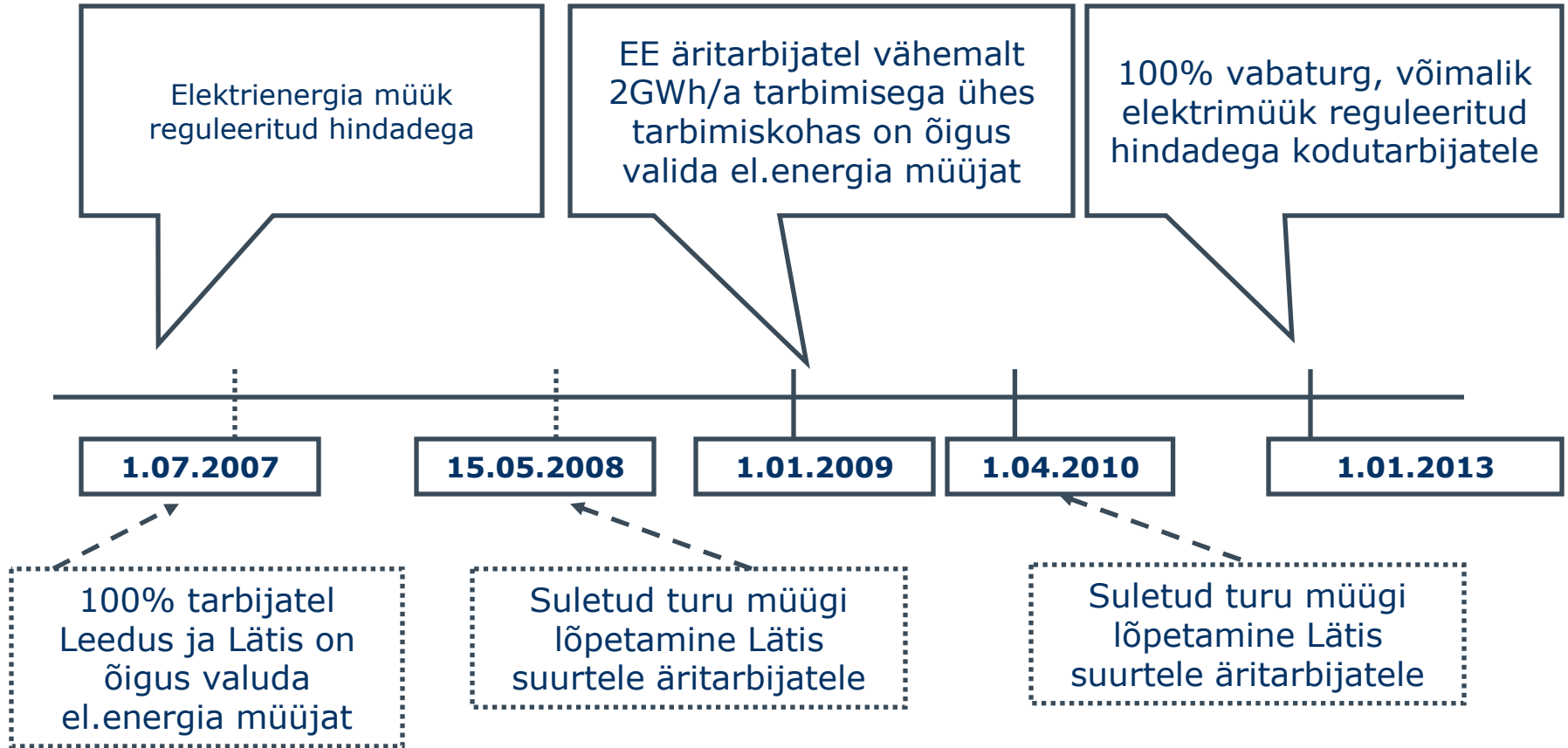

Eeldused konkurentsi tekkeks elektriturul

- elektrituruseaduse toetus
- turule peab tulema teisi arvestatava võimsusega tootjaid
- piisava võimsusega võrguühendused, mis ühendavad Eestit teistes riikides paiknevate tootjatega
- Likviidne spot turg, mis annab hulgituru hinnareferentsi ja on aluseks finantstoodetele, kiirendab konkurentsi teket
- üleriigiliselt toimiv ühtne süsteem ja kord elektrimüüja/tarnija vahetamiseks

Elektrituru avanemine Baltimaades

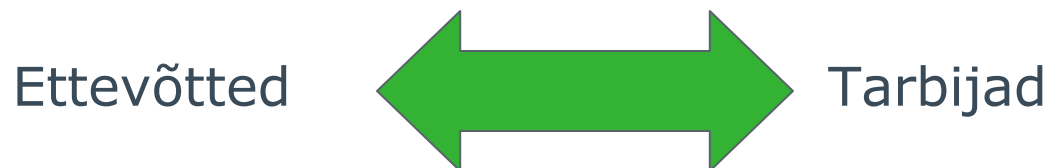
Regulatiivse keskkonna muutus turu avanemisel

- Elektrienergia müügi hinda hakkab määrama turg. Hinna üle ei otsusta regulaator, oluliseks muutub konkurentsiseadus
- Turg ja konkurents muudab elektrienergia müügiga seotud äritegevuse oluliselt riskantsemaks.
- Teoorias peab varustuskindluse tagama turg. See tähendab, et uutesse tootmisvõimsustesse investeeritakse juhul kui need end ära tasuvad ehk turuhind on selleks piisav.

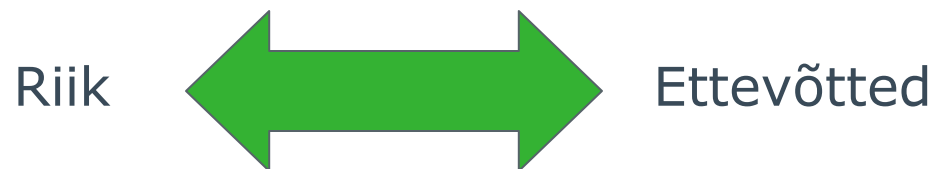

Üleminekuperioodi sündroomid

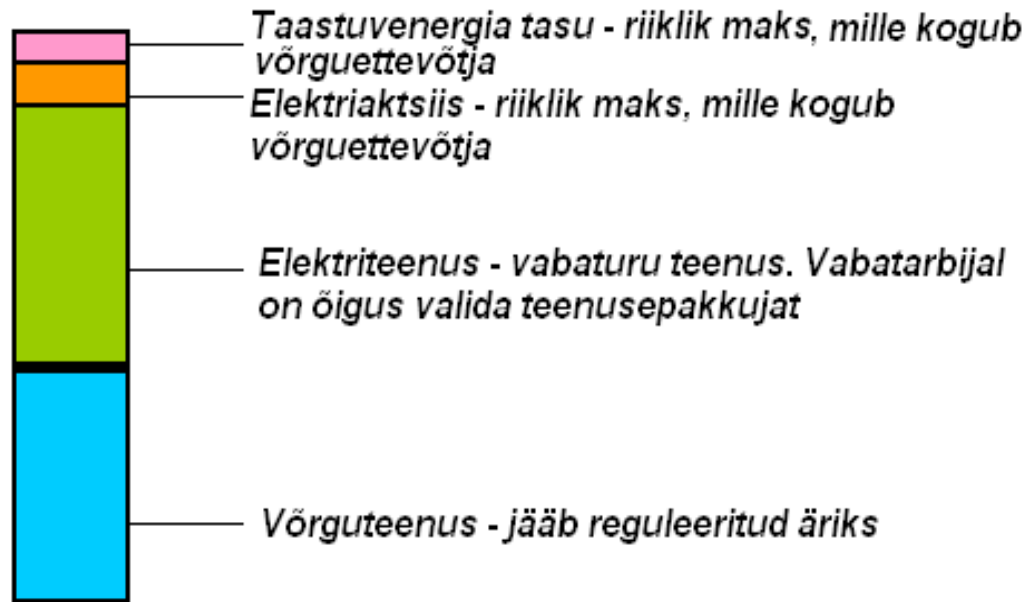
Asümmeetriline informatsioon

Erinevad osapoolte eesmärgid

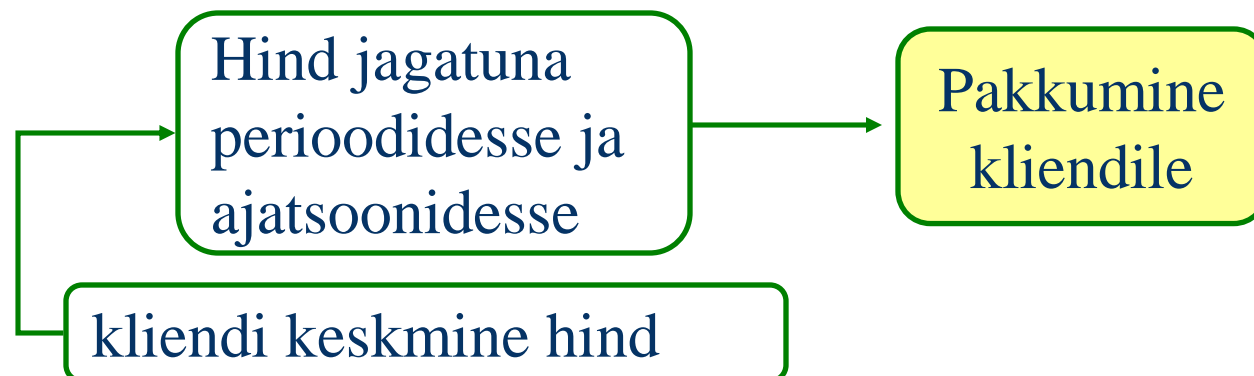
Elektriarve ja -hinna komponendid

Elektri vabaturg toimib üksnes elektrienergia ostu osas

Hinnakomponendid energia jaeäris

=

Elektrienergia hulgihind

- kasumimarginaal
- Tegevuskulud
- Hinnarisk
- kliendi krediidirisk
- kliendi graafiku faktor

Tootlus

Tehingu muutuvkulud

Mis on suletud ja avatud turu elektrimüügi peamised erinevused?

1. Teenuse müük asendub toote müügiga!
2. Oluliseks saavad müügingimused, eriti kogused ja lepingu pikkus
3. Müüja riskid suurenevad, riskide võtmine võib muutuda süsteemseks
4. Kõrgem energiamüüja ja tarbija kompetentsuse tase
5. Dünaamilisem ärikeskkond – IT süsteemid, ettevõtte positsioneerimine, tooted muutuvad oluliselt kiiremas tempos
6. Konkurentide jälgimine ja neile reageerimine on kriitiline edutegur

Kogemus skandinaavia elektriturult (1)

- Alates hetkest, kui Nordpool andis turule referentshinna, langesid müügmarginaalid järsult ja on jäänud madalaks
- Elektrimüüjad kontsentreerusid turundusele ja avalikele suhetele, turuosa peeti väga tähtsaks
- IT süsteemid muutusid kiirest elu ja surma küsimuseks
- Elektrienergia kahepoolsed hulgimüügi ostulepingud tehti pikaks ajaks, mille tulemusena paljud müüjad sattusid langevate turuhindade surve alla

Kogemus skandinaavia elektriturult (2)

- Elektrienergia müük suurlientidele ei ole tulus äri, kuna nende ainus otsusekriteerium oli/on hind
- Traditsiooniline müügitegevus muutub turuoludes teenusepakkumiseks
- Lisaväärtust saab tekitada füüsilise elektritarne lepingule lisatooteid- ja teenuseid müües
- Praktiliselt kõik elektrimüüjad põrkuvad tõsiste IT-süsteemiga seotud probleemidega

Vaba energiaturg Eestis

- Alates 1. jaanuarist 2009 on elektriturg Eestis avatud 35% ulatuses.
- Iga klient, kelle 2008-nda aasta elektritarbimine ületab 2 GWh on vabatarbija staatuses ning võib valida endale elektrimüüjat.
- Eesti riik on huvitatud teise ja võimsama kaabliühenduse loomist Nordpooli turupiirkonnaga, mille üheks eelduseks on kiirem elektrituru avanemine.

Eesti ja EL elektrituru seadusandlus

EL turu avamise õiguslik raamistik

- Alates 20.02.1997.a 40 GWh aastatarbimisega tarbija (elektri tarbimine ja oma toodetud elektri tarbimine kokku)
- Alates 20.02.2000 20 GWh aastatarbimisega tarbija
- Alates 20.02.2003 9 GWh aastatarbimisega tarbija
- Ülejäänud mittekodutarbijad (äritarbijad) alates 01.07.2004.a
- Kodutarbijad 01.07.2007.a.

Eesti turu avamise õiguslik raamistik

- Alates 01.07.2003.a. 40 GWh aastatarbimisega tarbija (elektri tarbimine ja oma toodetud elektri tarbimine kokku)
- Hiljemalt 01.01.2009.a 35% turg avatud. (Üle 2 GWh aastatarbimisega tarbija)
- Hiljemalt 01.01.2013. a 100 % turg avatud.
- Vabatarbija staatus vähemalt 12 järjestikust kuud
- Võrguettevõtjate eraldamine konkureerivast ärist.

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiivid 96/92/EC ja 2003/54/EÜ elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta

Eesti elektrituruseadus, jõustus 01. 07. 2003.a

Sektor muutuste keskel

Uued sisenejad

- Kompetents/kogemus/ressurss

- Tururegulatsioon

 - Reguleeritud hind vs vabaturu hind (switchimise õigused vs. kohustuslik vabaturg)

- Regulatsioon – kaubandus NON-EU maadega

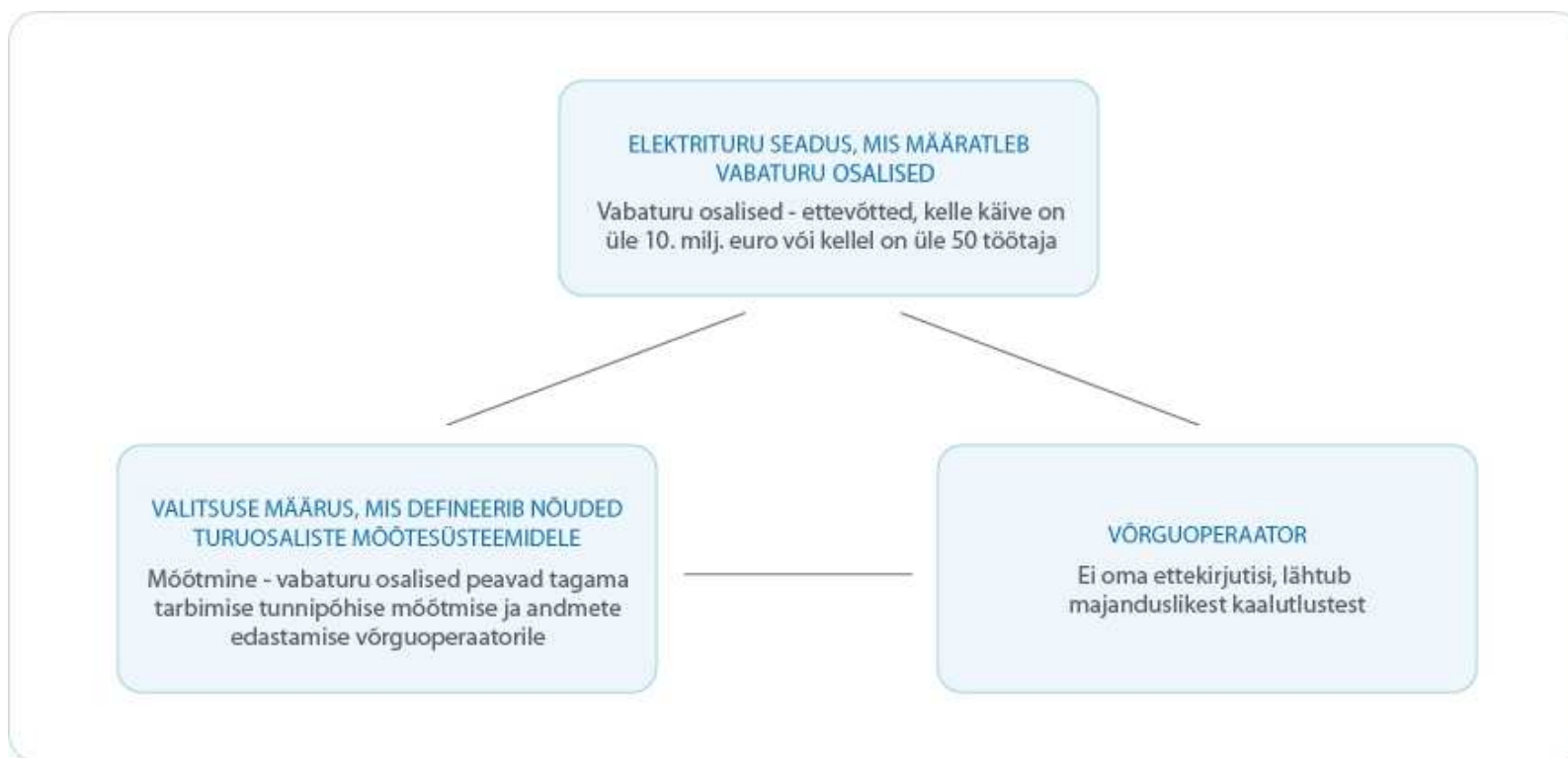

Läti vabaturu avamine

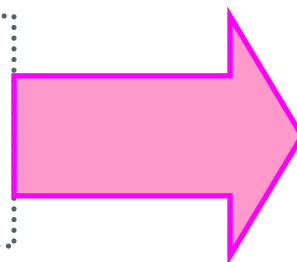
Elektrituru avamine on toimunud trummipõrina ja fanfaaride hüüdmise saatel vastu võetud seadusandlike deklaratsioonidega

Näide turu avamise koordineerimise teemal

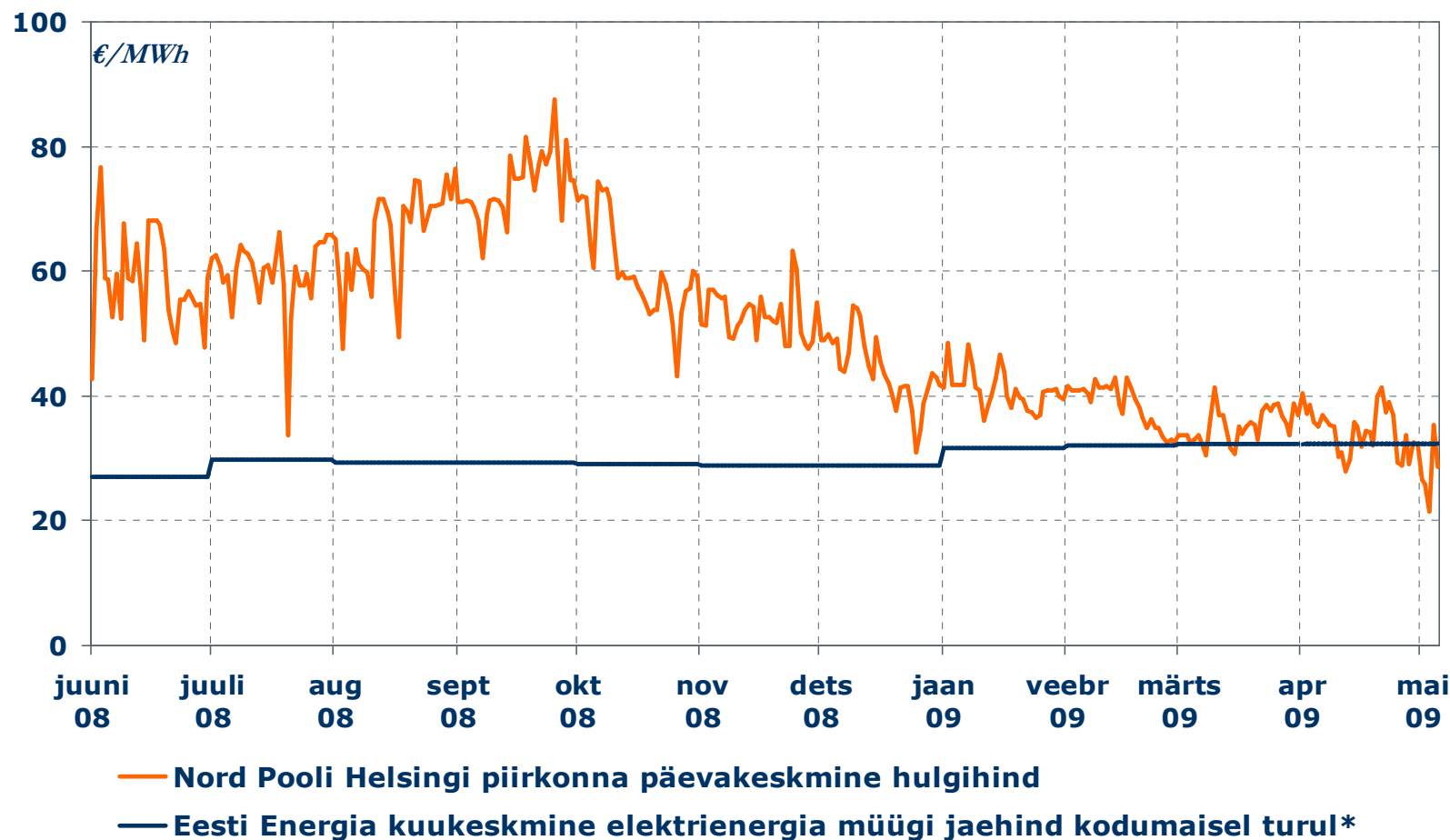
Valitseb ebakõla, kuna turuosalisele ei looda lahendust mõõtesüsteemide vastavuse tagamiseks Valitsuse määruse nõuetele

Tarnijavahetuse protsess on valulik ja turu avanemine pidurdub

Elektrienergia hinnad Nord Pooli Helsingi piirkonnas ja Eestis

UK elektrienergia hulgi ja jaehinnad

